

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ
МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ ТА ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

SCIENTIFIC WORKS
OF INTERREGIONAL ACADEMY
OF PERSONNEL MANAGEMENT

POLITICAL SCIENCES AND PUBLIC MANAGEMENT

Випуск 4 (70), 2023

Видавничий дім
«Гельветика»
2023

Редакційна колегія

Семенець-Орлова І. А., кандидат політичних наук, доктор наук з державного управління, професор, директор Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу, Міжрегіональна Академія управління персоналом (головний редактор)

Дакал А. В., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Жовнірчик Я. Ф., доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного адміністрування та адміністрування, Національний авіаційний університет

Карасевич А. О., кандидат філософських наук, професор, професор кафедри соціальних і правових дисциплін, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Козирська А., доктор політичних наук, професор, керівник кафедри соціальної і культурної безпеки факультету наук про політику і безпеку, Університет Миколая Коперника у Торуні, Польща

Ковач В. О., доктор наук з державного управління, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу проблем фізичного захисту об'єктів критичної інфраструктури центру інформаційно-аналітичного та технічного забезпечення моніторингу об'єктів атомної енергетики, НАН України

Кондратенко О. Ю., доктор політичних наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу теоретичних та прикладних проблем політології, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України

Копанчук В. О., доктор наук з державного управління, доцент кафедри кримінального права та процесу, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

Кульгінський Є. А., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри стоматології, Київський міжнародний університет

Лясота Л. І., кандидат політичних наук, доцент, член Соціологічної асоціації України

Монолатій І. С., доктор політичних наук, професор кафедри політології, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Орел М. Г., доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Пашина Н. П., доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології та міжнародних відносин, Маріупольський державний університет

Радченко О. О., кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Твердохліб О. С., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри державного управління у сфері цивільного захисту, Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту

Толуб'як В. С., доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри менеджменту та публічного управління, Західноукраїнський національний університет

Шмаленко Ю. І., кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри соціології, Національний університет «Одеська юридична академія»

Яковлева Л. І., доктор політичних наук, професор, професор кафедри соціології, Національний університет «Одеська юридична академія»

Katarzyna Radzik-Maruszak, dr hab, profesor, Fac Polit Sci & Journalism, Maria Curie-Skłodowska University in Lublin (Lublin, Poland)

Marek Pietraś, prof. dr hab., Dyrektor Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS

Затверджено Вченою радою
Міжрегіональної Академії управління персоналом 29 листопада 2023 (протокол № 10)

Свідectво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія KB № 24905-14845P,

видане Міністерством юстиції України 08.07.2021 р.

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»)
відповідно до Наказу МОН України № 320 від 07 квітня 2022 року (додаток 2) зі спеціальностей 052 – Політологія; 281 – Публічне управління та адміністрування.

Видання індексується Google Scholar

DOI: 10.32689/2523-4625-2023-4(70)

Наукові праці МАУП. Політичні науки та публічне управління. 2023. Вип. 4 (70). Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2023. 82 с.

Публікуються статті науковців, які досліджують актуальні проблеми розвитку політики та публічного управління. Для науковців, викладачів, студентів та всіх, кого цікавить розвиток політичної науки та публічного управління в Україні.

ЗМІСТ

Вікторія АНДРІЯШ, Наталія ГРОМАДСЬКА, Оксана МАЛІКІНА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ.....	5
Геннадій ДМИТРЕНКО, Інна СЕМЕНЕЦЬ-ОРЛОВА ПРОПОЗИЦІЇ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОСВІТИ У ПОВОЄННІЙ УКРАЇНІ.....	13
Валерій КОТЛЯРОВ ОСОБЛИВОСТІ КАТЕГОРІЇ «ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА» У МІЖНАРОДНОМУ КОНТЕКСТІ	21
Галина КРИШТАЛЬ, Ірина БРЮХОВЕЦЬКА, Еліна ВАСИЛЬКОНОВА РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ: ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ, МОЖЛИВОСТІ	27
Анастасія МІДІНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ЯК КОМПОНЕНТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ НА РІЗНИХ РІВНЯХ УПРАВЛІННЯ.....	36
Кирило НІКОЛАЄВ РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ФОРМУВАННІ ПОЛІТИКИ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ.....	42
Олександра ОЛЕКСІЄНКО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ПУБЛІЧНО-ІННОВАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....	48
Юрій РУБАН ІНСТРУМЕНТИ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ ДЛЯ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	58
Олександр СЕМІЛІСТОВ ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	63
Світлана СИДОРЕНКО БЕЗБАР'ЄРНА СФЕРА СПІЛКУВАННЯ В ПРОСТОРІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ: КОМУНІКАТИВНІ ВЕКТОРИ.....	70
Анна СТИЧИНСЬКА, Ілля ЛІННИК НАФТОВА ІНДУСТРІЯ США ЯК ВАЖІЛЬ ВИРІШЕННЯ СУЧАСНИХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ.....	76

УДК 351:331.108

DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-4\(70\)-2](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-4(70)-2)

Геннадій ДМИТРЕНКО

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри управління персоналом та економіки праці, ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», вул. Фрометівська, 2, Київ, Україна, 03039

ORCID: 0000-0002-8211-5690

Інна СЕМЕНЕЦЬ-ОРЛОВА

доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного адміністрування, ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», вул. Фрометівська, 2, Київ, Україна, 03039; старший науковий співробітник, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, вул. Роменська, 87, Суми, Україна, 40002

ORCID: 0000-0001-9227-7426

Hennadii DMYTRENKO

Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Personnel Management and Labor Economics, Interregional Academy of Personnel Management, 2, Frometivska St, Kyiv, Ukraine, 03039

ORCID: 0000-0002-8211-5690

Inna SEMENETS-ORLOVA

Doctor of Public Administration, Head of the Department of Public Management, Interregional Academy of Personnel Management, 2, Frometivska St, Kyiv, Ukraine, 03039; Senior Research, Symu State Pedagogical University named after A.S. Makarenko, 87, Romenska St, Sumy, Ukraine, 40002

ORCID: 0000-0001-9227-7426

ПРОПОЗИЦІЇ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОСВІТИ У ПОВОЄННІЙ УКРАЇНІ

PROPOSALS FOR THE NATIONAL STRATEGY FOR THE DEVELOPMENT OF THE EDUCATION SYSTEM IN POSTWAR UKRAINE

На сторінці 7 «Візії майбутнього освіти і науки України», яка була розміщено на сайті МОН України 12.07.2023, в рубриці «Запрошуємо до обговорення», правильно зазначено, що розроблення Національної стратегії розвитку освіти є наступним кроком для реалізації візії. Там же уточнено, що: «Необхідно пріоритизувати актуальні проблеми, узагальнити цілі та розробити конкретний план дій, який буде містити кроки з упровадження змін у школах, університетах, інших закладах освіти і наукових установах. Цей план повинен бути реалістичним, масштабним та орієнтованим на результат». Зауважимо, що останнє має особливу цінність. При цьому доречно додати, що самі плани повинні включати такі ключові системні елементи для кожної структури системи освіти, як конкретні кінцеві цілі, засоби їх досягнення, включаючи ресурси і певні педагогічні технології, а також оцінювальні кінцеві результати, які фіксують рівні досягнення конкретних стратегічних цілей. Саме це і обумовить цілісність обґрунтування Національної Стратегії... від А до Я. Вищенаведені у візії змістовні завдання покладено в основу представленої нижче Національної Стратегії розвитку освіти в Україні, яка є органічною частиною наукового продукту «ІНТЕЛЕКТ-КЛУБУ ЦИВІЛІЗАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ». Цей продукт має назву: «НОВИЙ ЛЮДИНО-ЦЕНТРИЧНИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ КУРС (НЛУК) УКРАЇНИ в контексті цивілізаційного розвитку світу». В НЛУК відводиться велика роль миротворчій освіті, яка є дуже важливою складовою модернізованого механізму державного управління в повоєнній Україні.

Ключові слова: публічне управління, публічне управління у сфері освіти, розвиток освіти, освітні зміни, механізми державного управління, реформа, розвиток суспільства, освітня реформа, громадянська освіта, громадянське суспільство, держава, громадянин.

On page 7 of the "Vision of the Future of Education and Science of Ukraine", which was posted on the website of the Ministry of Education and Science of Ukraine on July 12, 2023, in the section "We invite you to discuss", it is correctly stated that the development of the National Strategy for the Development of Education is the next step for the implementation of the vision. It is also specified that: "It is necessary to prioritize current problems, summarize goals and develop a specific action plan, which will contain steps to implement changes in schools, universities, other

educational institutions and scientific institutions. This plan must be realistic, scalable and results-oriented." Note that the latter has a special value. At the same time, it is appropriate to add that the plans themselves should include such key system elements for each structure of the education system as specific final goals, means of achieving them, including resources and certain pedagogical technologies, as well as evaluative final results that record the levels of achievement of specific strategic goals. This is what will determine the integrity of the justification of the National Strategy... from A to Z. The above-mentioned meaningful tasks in the vision are the basis of the National Strategy for the Development of Education in Ukraine presented below, which is an organic part of the scientific product of the "INTELLECT CLUB OF THE CIVILIZATION DEVELOPMENT OF UKRAINE". This product is called: "NEW PEOPLE-CENTERED MANAGEMENT COURSE (NLUK) OF UKRAINE in the context of the civilizational development of the world." In NLUK, a great role is given to peacekeeping education, which is a very important component of the modernized mechanism of state administration in post-war Ukraine.

Key words: public administration, public administration in the field of education, development of education, educational changes, mechanisms of state administration, reform, development of society, educational reform, civic education, civil society, state, citizen.

Актуальність проблеми. Україна є органічною частиною людства на планеті Земля та ще дуже відомою у всьому світі як борець за свою незалежність проти надвеликої за розміром і шовіністично налаштованої сусідської Росії, яка керується авторитарно зверх амбітним лідерством з низьким рівнем загальнолюдської моралі.

І це в той час, коли всьому людству необхідно об'єднуватися, щоб спільними зусиллями домогтися відведення наявних потенційних катастроф, що загрожують йому на протязі останніх десятиліть. Мова йде про кліматичну катастрофу, яка наближається завдяки діяльності людей через викиди парникових газів і про соціальні катастрофи у вигляді війн з можливим ядерним продовженням та інших протистоянь (як наслідок поведінки людей на кшталт «Павуки в банці»). А ще загрожують людству наслідки невідвортної глобалізації із розвитком інтернету і вибуховим зростанням нових знань, в яких людство може захлинутися. А також можливі пандемії, уникнення яких також залежить від об'єднання зусиль і дій людства в напрямі профілактики, а потім і лікування.

У всіх цих змінах людський фактор відіграє визначальну роль. Тому і порятунок людства залежить від якісного людського складу планети і їх поведінки та можливостей дати собі та іншим раду на єдиній планеті.

При цьому є ще одна надважлива обставина: люди народжуються на світ, щоб бути щасливими. Тобто, щоб кожна особистість змогла самореалізуватися шляхом задоволення своїх потреб. Але не за рахунок інших, а при спільній взаємодії з іншими (саме на цьому сьогодні базується новий гуманізм у сучасній цивілізації).

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У цьому контексті є сенс навести надважливий вислів співзасновника Римського Клубу Ауреліо Печчеї. Спостерігаючи неперервні та тривалі дії глобальних і регіональних криз, він прийшов до висновку, що ...«єдиний шлях

до порятунку лежить через те, що я називаю людською революцією – через новий гуманізм, що веде до розвитку вищих людських якостей...» [2].

Так чому б саме в Україні, яка героїчно бореться з диктаторським антидемократизмом з допомогою цивілізованих країн і яку вже знає весь світ, не розпочати цю благородну справу – безкровну людську революцію.

Природньо людина є надскладним явищем на багатогранному емоційному фундаменті. Тому вкрай необхідно виокремити головне із множини другорядного, щоб свідомо впливати на це головне через ефективне управління за кінцевими цілями і результатами. Виходячи з цього людина розглядається як цілісна особистість і одночасно як головна продуктивна сила суспільства. В першому випадку пріоритет має егоцентричний стрижень в контексті власної самореалізації. В другому випадку пріоритет має соціальний стрижень за принципом – і собі, і людям.

Саме тому стратегічні цілі розвитку освіти повинні здійснювати балансування в кожній людині обох стрижнів. У цьому контексті особливу увагу доцільно звернути на дві якості людей, які стають дійсними індикаторами такої збалансованості.

Перша з них являє собою інтелектуальну складову особистості, якою є аналітико-пізнавальна активність (АПА).

Друга – соціальну складову, а саме – загальнолюдську мораль (ЗЛМ), сутність якої є повага людини до природи і інших людей (ядро еколюдиноцентризму). Це обумовлює цінність людини в суспільстві. Наприклад, якщо у людини високорозвинене АПА (на якій базується стратегічне мислення і масштабний розум) при низькому рівні ЗЛМ, то така людина несе загрозу для суспільства і навіть людства. І краще для суспільства буде навпаки. А для людини?

Розвинене АПА забезпечує потребу людини в самореалізації не тільки через здат-

ність самостійно набувати і постійно оновлювати знання і вміння та засвоювати їх на рефлексивному рівні для практичного застосування, а ще й через бажання постійного самопізнання власного «Я» і самовдосконалення на цій основі.

Розвинене ЗЛМ забезпечує потребу в соціальній самореалізації людини в різних соціумах, сприяючи самореалізації інших. Здійснюється це через прояв у поведінці таких кращих людських якостей, як людяність, емпатія, відповідальність, доброзичливість, лояльність, толерантність та ін. При цьому витісняються потужні негативні якості: агресивність, ворожість, заздрість та ін., що ведуть до роз'єднання людей і стану «Павуків в банці» як у різних соціумах, так і в країні та між різними державами.

Мета статті – на основі аналітичного підходу запропонувати авторське бачення узагальнення стратегічних цілей розвитку освіти.

Виклад основного матеріалу. На нашу думку, узагальнюючою стратегічною ціллю розвитку освіти в повоєнній Україні повинно стати «Формування цілісної і ціннісної самореалізованої особистості на фундаменті свідомого розвитку кращих людських якостей» (маючи на увазі, що фундаментальними з них в цьому змінному світі є аналітико-пізнавальна активність – АПА і загальнолюдська мораль – ЗЛМ).

Унікально-універсальний технологічний інструментарій виміру рівня досягнення цілей в системі освіти

В чому сутність?! Якщо запровадити вимір наявності кращих людських якостей кількісною мірою, то можна управляти процесом свідомого формування кращих якостей, природно гальмуючи розвиток негативних. В результаті стане можливим організувати системне діагностування миротворчих людських якостей, спостерігати їх динаміку після застосування новітніх педагогічних методик і прийомів. Виникає велика доцільність залучення до такої діагностики самих учнів та їх батьків, які будуть спільно з учителем спостерігати в динаміці щодо своїх успіхів та невдач у вихованні дітей за певними параметрами.

Тобто у випадку одержання кількісного показника наявності у здобувача освіти кращих людських якостей здійснюється певною мірою переворот у формуванні людського капіталу. Бо з'являється механізм ефективного формування культури системного управління (КСУ) за цілями і кінцевими результатами в галузі освіти, що зовсім не характерно для традиційної освіти та невідоме ще ні в одній із країн світу.

Головним технологічним важелем такого перевороту стає кваліметрична цифровізація освітнього процесу завдяки використанню факторно-критеріальних оціночних моделей із галузі нечіткої математики. Результат наявності в людині тієї чи іншої якості визначається в індексному вигляді від 1.0 (ідеал, норма, стандарт) до 0.0 (коли наявність якості зовсім не спостерігається).

При діагностуванні наявності якостей, починаючи з підліткового віку, беруть участь також учні, а результати заносяться у спеціальну «Картку досягнень особистості», яка діє паралельно з Табелем успішності навчання (як вже практикується в НУШ). Кожні півроку динаміка індексів за кожним показником обговорюється спільно – вчитель, учень, батьки. Ця динаміка офіційно визнається як кінцеві результати діяльності вчителів і учнів, а також керівників навчальних закладів.

Вперше спроби використати універсальну технологію кваліметричної цифровізації освітнього процесу були опубліковані в літературі [3, 4, 5, 6], а вже потім в [7, 8, 9, 10, 11].

Упровадження змін у структурах системи освіти згідно нових планів з орієнтацією на досягнення стратегічних цілей

Слід звернути увагу на дві тези. По-перше, тут висвітлюються тільки головні (ключові, основоположні) напрями розвитку освіти, що обумовлюють системний характер такого розвитку. По-друге, під якістю освіти розуміється її здатність сприяти самореалізації кожної особистості в мінливому світі з обов'язковим урахуванням суспільних інтересів, включаючи оточуючі соціуми (в тому числі трудові), суспільство в цілому, а також інтереси всього людства.

Саме це і забезпечує дві стрижневі людські якості, про які вже згадувалося вище: аналітико-пізнавальна активність і загальнолюдська мораль. Індеси АПА і ЗЛМ характеризують динаміку досягнення стратегічних цілей освіти через фіксацію кінцевих результатів діяльності всіх учасників освітнього процесу в дошкільних закладах освіти, школах, професійних і вищих, а також системі післядипломної освіти. Що в кінцевому результаті приведе до змін в управлінні всією системою освіти, починаючи з апарату МОН України.

1.1. Дошкільна освіта

А. Кінцева ціль: сприяння оперативній і стратегічній (на майбутнє) самореалізації дитини. Оперативна самореалізація дошкільника здійснюється тоді, коли у закладі існує доброзичливий клімат і цікаве навчання.

Б. Засоби досягнення цілі: сприятливі умови праці і компетентні, мотивовані вихователі (які творче сприймають діагностування на основі факторно-критеріальної кваліметрії).

В. Кінцеві результати у цифровому вигляді:

- Індекс комфортності перебування дитини у закладі через доброзичливість атмосфери і зацікавленість до навчання (опитуються батьки).

- Індекс АПА.

- Індекс ЗЛМ.

Діагностування здійснюється два рази на рік з занесенням у «Картку досягнень особистості»

1.2. Середня освіта

А. Кінцева ціль: сприяння оперативній і стратегічній самореалізації учнів в різних соціумах з урахуванням інтересів інших людей (в рамках нового гуманізму).

Б. Головні засоби досягнення цілей: творча дебіюрократизована атмосфера праці і творчі, компетентні, моральні і мотивовані вчителі, здатні поступово відходити від репродуктивних методів навчання.

В. Кінцевий результат: конкурентоздатний випускник, рівень конкурентоздатності якого вимірюється інтегральним індексом, який складається із:

- Індексу АПА.

- Індексу ЗЛМ.

- Індексу засвоєння на рефлексивному рівні фундаментальних «ядер знань» (з кожного предмета).

- Індексу самопізнання власного «Я», включаючи «сродну» працю і лідерські якості.

1.3. Професійна освіта

А. Кінцева ціль: сприяти оперативній і реальній самореалізації здобувачів освіти в професійній діяльності та в різних соціумах з урахуванням інтересів інших людей.

Б. Головні засоби досягнення цілі: творча, дебіюрократизована атмосфера праці і творчі, компетентні, моральні і мотивовані вчителі і викладачі, здатні поступово відходити від репродуктивних методів навчання.

В. Кінцевий результат: конкурентоспроможний на ринку праці випускник, рівень конкурентоспроможності якого вимірюється інтегральним індексом, який складається із:

- Індексу АПА.

- Індексу ЗЛМ.

- Індексу засвоєння актуальних професійних знань та вмінь.

1.4. Вища освіта

А. Кінцева ціль: сприяти оперативній і стратегічній самореалізації здобувачів освіти в трудовій діяльності і в різних соціумах з

урахуванням інтересів інших людей.

Б. Головні засоби досягнення цілі: творча дебіюрократизована атмосфера праці і творчий, компетентний, моральний і мотивований науково-педагогічний персонал.

В. Кінцевий результат: конкурентоспроможний випускник, здатний самореалізуватися у всіх сферах організації суспільства, як особистість і одночасно головна продуктивна сила суспільства. Його конкурентоспроможність вимірюється інтегральним індексом, який складається із:

- Індексу АПА.

- Індексу ЗЛМ.

- Індексу засвоєння «ядер» фундаментальних і актуальних професійних знань і вмінь на рефлексивному рівні.

- Індексу самопізнання власного «Я» за різними якостями, у тому числі для побудови кар'єри.

1.5. Післядипломна освіта (освіта дорослих)

А. Кінцева ціль: сприяти подальшій самореалізації спеціалістів у трудовій діяльності та побудові кар'єри.

Б. Головні засоби досягнення цілі: творча дебіюрократизована атмосфера праці і творчі, компетентні, досвідчені викладачі-коучі.

В. Кінцевий результат: позитивна динаміка одержаних актуальних професійних знань, в тому числі в напрямі здійснення подальшої кар'єри особистості та формування кадрового резерву. Вимірюється індексом такої динаміки на початку і при завершенні перебування в закладах післядипломної освіти.

Масштабованість змін у контексті реалізації «Стратегії...»

Залучення учнів до навчання і самопізнання власного «Я» в системі середньої освіти. Важко переоцінити значення «навчити дитину вчитися впродовж життя» для її самореалізації в глобалізованому і постійно мінливому інформаційному просторі, коли оновлення і аналіз знань стає внутрішньою потребою кожної людини. Те ж саме стосується і самопізнання власного «Я» і самовдосконалення учнів на цій основі. Невирішеність названих проблем навіть в кращих системах освіти є фактом сумним і очевидним.

В цьому контексті є сенс нагадати глибокий вислів українського Сократа Г. Сковороди: *«Нам недобре від того, що ми знаємо багато зайвого, а не знаємо найпотрібнішого: самих себе. Не знаємо того, хто живе в нас. Якби ми знали..., то життя наше було б зовсім інше»* [12]. Коментарі, як кажуть, зайві. І це факт.

Ось чому індекс АПА стає основоположним фундаментальним інструментом пробудження інтересу здобувачів освіти до вирішення обох проблем природним чином без постійного тиску з боку вчителів і батьків.

Нові можливості відбору і самовідбору управлінської еліти.

Факт. Україна за 30 років (1991 – 2021 рр.) не зуміла конвертувати свою незалежність в національний успіх. За думкою великого українського патріота, члена Римського Клубу Богдана Гаврилишина, в нашій країні тому не йдуть реформи, що *«при владі не має компетентних, порядних, патріотичних людей»* [13].

Ситуацію можна поступово, але кардинально змінити на краще. Наприклад, якщо: по-перше, в Конституцію внести доповнення стосовно того, що Президент і народні депутати повинні бути «здатними» і готовими до виконання державних функцій; по-друге, визначити якості, якими обов'язково повинен володіти претендент; по-третє, висвітлити індекси АПА, ЗЛМ і лідерських якостей із «Карток досягнень особистості» (які стають документами строгої підзвітності) кожного випускника середньої освіти. Можна сподіватися, що поступово черга претендентів на високі політичні посади різко зменшиться (наявність фінансових накопичень вже не буде відігравати вирішальну роль), в тому числі і за рахунок самовідведення своїх кандидатур.

Ефективна культура системного управління за кінцевими результатами.

Уже доведеним є факт, що найбільш ефективною управлінською культурою в організаціях, корпораціях у різних галузях є така культура, яка забезпечує умови для розкриття внутрішнього потенціалу кожного працівника при злагодженій взаємодії з іншими учасниками виробничого процесу в рамках досягнення кінцевих цілей і кінцевих результатів з можливостями одержання синергетичного ефекту.

У такій специфічній сфері (людина – людина) як освіта ще ніколи мова не йшла про означену вище культуру управління. Наразі йдеться про відсутність методів виміру кінцевих результатів кількісною мірою, зокрема, наявності в здобувачів освіти кращих людських якостей. Тому освіта була завжди далекою від цієї ефективної культури управління, без бачення здобувачами освіти, вихователями, вчителями і викладачами об'єктивних результатів своєї діяльності, що є потужною мотивацією для їх конкретних дій.

З появою можливостей виміру цих результатів картина змінюється: виникає системо-

утворюючий стрижень – чіткий індексний кінцевий результат: від дошкільних закладів освіти до випускників ЗВО. Саме цей стрижень обумовлює дебіюкратизацію державного управління освітою, починаючи з Міністерства освіти і науки (яке одержить, нарешті, кінцеві результати своєї діяльності) і зробить корисним працю всіх учасників освітнього процесу.

Якість освіти в новому вимірі

Дійсна якісна освіта створюється в освітніх закладах тими, хто безпосередньо працює зі здобувачами, тобто компетентними, порядними, патріотичними, мотивованими вихователями, вчителями, викладачами. І ніякі зовнішні бюрократичні надбудови у вигляді ЗНО і НАЗЯВО її не підвищать. Інша справа, якщо перейти всій освітній галузі на культуру системного управління (КСУ) за кінцевими результатами.

Тоді наскрізне діагностування наявності динаміки АПА і ЗЛМ з дитячого садка (які складають сутність компетентностей «Навчитися вчитися впродовж життя» і «Жити разом в мультикультурних соціумах») надає можливість наступним ступеням освіти стати природним контролером попередніх. А роль ЗНО може зіграти якраз два ключові наскрізні індекси – АПА і ЗЛМ за ступенями освіти.

Що стосується змін в діях МОН, то в рамках КСУ крім дебіюкратизації вирішується ще група завдань. По-перше, робиться все, щоб витрати на освіту управлінська еліта розглядала як інвестиції в майбутнє. По-друге, всіляко підвищується імідж/статус педагогів, у тому числі за рахунок гідної винагороди за найвідповідальнішу працю. Кінцеві результати останнього прозоро висвітлюються відповідною динамікою індексів кращих людських якостей, в тому числі суспільно значущих – АПА і ЗЛМ.

Національна стратегія розвитку миротворчої освіти в Україні як приклад для інших країн світу

Якщо включити масштабне мислення і мати при цьому потребу в трансцендентності, тоді можна засвідчитися в тому, що одна країна і навіть декілька з них не можуть відвести загрозу кліматичної катастрофи, що наближається, і ліквідувати всі війни, а також протистояти негативним наслідкам інформаційної революції і пандеміям.

Тому ідея орієнтувати системи освіти різних країн на формування кращих людських якостей, виокремлюючи з них ключові: аналітико-пізнавальну активність (АПА) і загальнолюдську мораль (ЗЛМ), може бути і плідною, і реальною. Маючи на увазі, що саме

люди і людська діяльність створили і продовжують створювати загрози світу, самі вони і можуть поступово, але цілеспрямовано змінити ситуацію на краще.

При цьому кращі (за рейтингом “PISE”) освітні системи Фінляндії, Сінгапуру, інших країн світу знаходяться вже за крок до звершення людської революції, про яку згадував Ауреліо Печчеї. Їм залишилося лише одне: перейти на культуру системного управління за кінцевими результатами за допомогою кваліметричної цифровізації освітнього процесу, використовуючи факторно-критеріальне моделювання із галузі нечіткої математики.

Вся ця революційна ідея та інноваційна цифрова технологія її реалізації на кваліметричній основі одержала імпульс здійснення саме в Україні тому, що вона в кривавій боротьбі виборює свою незалежність, а всі інші цивілізовані країни (за певним винятком) спільними зусиллями допомагають їй в цьому... У миротворчій освіті є всі шанси об'єднати людство ще сильніше з єдиною метою: забезпечити щасливе життя людям на планеті Земля.

Зрозуміло, що це не може відбутися без участі влади, орієнтованої на підвищення якості життя громадян на всіх ієрархічних рівнях – від місцевого до національного. І саме для цього обґрунтовано та опубліковано в 2022 році перший варіант **«Нового людиноцентричного управлінського курсу цивілізаційного розвитку України»**.

Ключові питання розвитку науки

Таких питань три. Перше – це науковий кадровий потенціал. Друге – це фінансування наукових досліджень. Третє – це спрямованість наукових досліджень, включаючи встановлення балансу між фундаментальними і актуальними дослідженнями.

Важливість якості кадрового потенціалу в успіхах наукових досліджень важко переоцінити, маючи перед очима доказ від навпаки. Бо якраз 30-річний рух України «навмання» до останнього місця за ВВП на душу населення і першого місця за корупцією в Європі при мільйонах емігрантів і заробітчан ще до 2022-го довоєнного року багато в чому залежав від нездатності суспільної науки.

«Здатність» бути вченим часто не співпадає з «хочу» бути вченим. У зв'язку з цим безліч посередностей, в тому числі зі вченими ступенями, заповнили наукові установи і заклади освіти (при відповідній атмосфері низької моральності в суспільстві).

Щоб бути вченим, необхідно, як мінімум, володіти такими якостями, як: високий індекс

аналітико-пізнавальної активності; високі індекси уяви і наукової інтуїції. Коли людина хоче керувати літаком, у неї в першу чергу перевіряють вестибулярний апарат. Чому не робити щось подібне в кожній відповідальній професії чи посаді, включаючи Президента країни і народних депутатів?

Для оптимального вирішення даного питання потрібні просто компетентні і масштабно мислячі, порядні, патріотичні особистості при владі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Невміння визначати головне із безлічі важливого, але похідного, є ключовою помилкою національної управлінської еліти, яка формується без урахування «здатності» займати високі відповідальні посади.

Щоб надалі не слідувати до прогресу «навмання», вченими з «ІНТЕЛЕКТ-КЛУБУ ЦИВІЛІЗАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ» розроблено Національну стратегію розвитку освіти, яка є органічною складовою **«НОВОГО ЛЮДИНОЦЕНТРИЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО КУРСУ (НЛУК) УКРАЇНИ** в контексті цивілізаційного розвитку світу» на єдиній ідеологічній платформі еко-людиноцентризму.

Ключовою новітньою технологією реалізації Стратегії... і всього НЛУК є кваліметрична цифровізація освітніх і управлінських процесів із застосуванням факторно-критеріальних кваліметричних моделей з галузі нечіткої математики. Це дає можливість перейти освітній галузі і всьому механізму державного управління на ефективну культуру системного управління за кінцевими результатами зі зворотним зв'язком, що було досі тільки мрією фахівців з державного управління.

У цих умовах гасло першого періоду становлення незалежності країни з 1991 року: «Україна приречена бути квітучою» (затмареного вже на другий рік), може дійсно реалізуватися в повоєнній Україні. При цьому «потягнувши» за собою весь світ, який сьогодні поступово занурюється в безодню кліматичної і соціальних загроз, обумовлених людською діяльністю.

Робота виконувалася за рахунок бюджетних коштів Міністерства освіти і науки України, наданих на виконання науково-дослідного проєкту «Інноваційна складова безпеки сталого розвитку старопромислових регіонів України: стратегічні напрями інституційного забезпечення і трансферу технологій в інноваційних ландшафтах» (№ 0121U100657).

Література:

1. Новий людиноцентричний управлінський курс України в контексті цивілізаційного розвитку світу: науково-публіцистичне видання / За заг. ред. Г.А. Дмитренка, В.В. Олійника, 2-ге видання, виправлене. К.: ПАЛІВОДА А.В., 2023. 251 с.
2. Салберг, Пасі. Фінські уроки 2.0: Чого може навчитися світ з освітніх змін у Фінляндії / Пасі Салберг; пер. з англ. А.Р. Шиян. Харків: Вид-во «Ранок», 2017. 240 с.
3. Дмитренко Г.А. Стратегічний менеджмент: цільове управління освітою на основі кваліметричного підходу: навч. посіб. / Г.А. Дмитренко. К.: ІЗМН, 1996. 140 с.
4. Дмитренко Г.А., Олійник В.В., Ануфрієва О.Л. Цільове управління: вимірювання результативності діяльності учнів і педагогів: навч. метод. посібник. К.: УПРККО, 1996. 84 с.
5. Олійник В.В., Медведь В.В. Цільове управління професійно-технічними навчальними закладами в ринкових умовах: навч. посіб. К.: ЦПППО, 2002. 68 с.
6. Гошко А.О., Дмитренко Г.А., Князєв В.М. Контури нового управлінського курсу трансформації України. Наукове видання / А.О. Гошко, Г.А. Дмитренко, В.М. Князєв. К.: УАДУ при Президентові України, 2004. 176 с.
7. Дмитренко Г.А. Новый управленческий курс для Украины: условия формирования и технологии реализации. Научное издание / Г.А. Дмитренко. К.: ДКС-Центр, 2012. 186 с.
8. Людиноцентрична система державного управління в Україні: утопія чи шанс. Кол. монографія / За заг. ред. Г.А. Дмитренка. К.: ДКС-Центр, 2014. 240 с.
9. Кваліметрія в управлінні: гуманістичний контекст; навч. посібник / Г.А. Дмитренко, О.Л. Ануфрієва, Т.І. Бурлаєнко, В.В. Медведь. Житомир: Видавець О.О. Євенок, 2016. 336 с.
10. Культура цільового управління в національній системі освіти: гуманістичний контекст: колективна монографія / За заг. ред. Г.А. Дмитренка, В.В. Олійника. Луцьк.: Вежа-Друк, 2017. 412 с.
11. Дмитренко Г. А. Хлівна І. В. Концептуальні та технологічні засади підвищення конкурентоспроможності національної економіки і системи освіти в процесі їх модернізації: моногр. / Г. А. Дмитренко, І. В. Хлівна. Умань: видавець «Сочинський М.М.», 2017. 306 с.
12. Сковорода Г. Повне зібрання творів. Т. 1-2 [текст]. К: Наукова думка, 1973. 576 с.
13. Нація має майбутнє, якщо є план на завтра. Інтерв'ю з Богданом Гаврилишином, *Віче*, 2016., № 1-2. С. 28-29.
14. Семенець-Орлова, І. А. Сучасні тенденції управління актуальними освітніми змінами на прикладі зарубіжного досвіду. *Університетські наукові записки*, 2014. (1), 219-226.
15. Семенець-Орлова, І. А. Державне управління освітніми змінами: наукові категорії, методологія та актуальна проблематика досліджень на основі досвіду України та США. *Університетські наукові записки*, 2015. (1), 302-311.
16. Семенець-Орлова, І. А. Результативне лідерство в процесі управління освітніми змінами. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія: Державне управління*, 2015. (4), 107-112.
17. Семенець-Орлова, І. А. Нормативно-правове забезпечення освітніх змін в Україні. *Теорія та практика державного управління*, 2017. (3), 91-100.
18. Semenets-Orlova, I. Strategichne upravlinnja jak systemnyj zasib upravlinnja osvritimyj zminamy [Strategic management as a systemic tool for managing educational change]. *Theory and practice of public administration*, 2015. 3, 52-60.

References:

1. Novyi liudynotsentrychnyi upravlinskyi kurs Ukrainy v konteksti tsyvilizatsiinoho rozvytku svitu: naukovo-publytsystychne vydannia / Za zah. red. H.A. Dmytrenka, V.V. Oliinyka, 2-he vydannia, vypravlene. K.: PALYVODA A.V., 2023. 251 s.
2. Salberh, Pasi. (2017). Finski uroky 2.0: Choho mozhe navchytysia svit z osvitnikh zmin u Finliandii / Pasi Salberh; per. z anhl. A.R. Shyian. Kharkiv: Vyd-vo «Ranok». 240 s.
3. Dmytrenko H.A. (1996). Stratehichnyi menedzhment: tsilove upravlinnia osvitoiu na osnovi kvalimetrychnoho pidkhodu: navch. posib. / H.A. Dmytrenko. K.: IZMN. 140 s.
4. Dmytrenko H.A., Oliinyk V.V., Anufriieva O.L. (1996). Tsilove upravlinnia: vymiriuvannia rezultatyvnosti diialnosti uchniv i pedahohiv: navch. metod. posibnyk. K.: UIPKKO. 84 s.
5. Oliinyk V.V., Medved V.V. (2002). Tsilove upravlinnia profesiino-tekhnichnymy navchalnymy zakladamy v rynkovykh umovakh: navch. posib. K.: TsIPPO. 68 s.
6. Hoshko A.O., Dmytrenko H.A., Kniaziev V.M. (2004). Kontury novoho upravlinskoho kursu transformatsii Ukrainy. Naukove vydannia / A.O. Hoshko, H.A. Dmytrenko, V.M. Kniaziev. K.: UADU pry Prezydentovi Ukrainy. 176 s.
7. Dmytrenko H.A. (2012). Novyi upravlencheskyi kurs dlia Ukrainy: uslovyia formyrovannia y tekhnolohyy realyzatsyy. Nauchnoe yzdanye / H.A. Dmytrenko. K.: DKS-Tsentr. 186 s.

8. Liudynotsentrychna systema derzhavnoho upravlinnia v Ukraini: utopiia chy shans. Kol. monohrafiia / Za zah. red. H.A. Dmytrenka. K.: DKS-Tsentr, 2014. 240 s.
9. Kvalimetriia v upravlinni: humanistychnyi kontekst; navch. posibnyk / H.A. Dmytrenko, O.L. Anufriieva, T.I. Burlaienko, V.V. Medved. Zhytomyr: Vydavets O.O. Yevenok, 2016. 336 s.
10. Kultura tsilovoho upravlinnia v natsionalnii systemi osvity: humanistychnyi kontekst: kolektyvna monohrafiia / Za zah. red. H.A. Dmytrenka, V.V. Oliinyka. Luts'k.: Vezha-Druk, 2017. 412 s.
11. Dmytrenko H. A. Khlivna I. V. (2017). Kontseptualni ta tekhnolohichni zasady pidvyshchennia konkurentospromozhnosti natsionalnoi ekonomiky i systemy osvity v protsesi yikh modernizatsii: monohr. / H. A. Dmytrenko, I. V. Khlivna. Uman: vydavets «Sochynskyi M.M.». 306 s.
12. Skovoroda H. (1973). Povne zibrannia tvoriv. T. 1-2 [tekst]. K: Naukova dumka. 576 s.
13. Natsiia maie maibutnie, yakshcho ye plan na zavtra. Interviu z Bohdanom Havrylyshynym, Viche. (2016). № 1-2. S. 28-29.
14. Semenets-Orlova, I. A. (2014). Suchasni tendentsii upravlinnia aktualnymy osvithnymy zminamy na prykladi zarubizhnogo dosvidu. Universytetski naukovy zapysky, (1), 219-226.
15. Semenets-Orlova, I. A. (2015). Derzhavne upravlinnia osvithnymy zminamy: naukovy katehorii, metodolohiia ta aktualna problematyka doslidzhen na osnovi dosvidu Ukrainy ta SShA. Universytetski naukovy zapysky, (1), 302-311.
16. Semenets-Orlova, I. A. (2015). Rezultatyvne liderstvo v protsesi upravlinnia osvithnymy zminamy. Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy. Serii: Derzhavne upravlinnia, (4), 107-112.
17. Semenets-Orlova, I. A. (2017). Normatyvno-pravove zabezpechennia osvithnikh zmin v Ukraini. Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia, (3), 91-100.
18. Semenets-Orlova, I. (2015). Strategichne upravlinnja jak systemnyj zasib upravlinnja osvithnymy zminamy [Strategic management as a systemic tool for managing educational change]. Theory and practice of public administration, 3, 52-60.